

Tillfällig förordning för att bekämpa sexuella övergrepp mot barn på nätet

2020/21:FPM6

Infrastrukturdepartementet

2020-10-13

Dokumentbeteckning

COM(2020) 568 final

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ett tillfälligt undantag från vissa bestämmelser i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG vad gäller användning av teknik hos leverantörer med nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster för behandling av personuppgifter och andra uppgifter i syfte att bekämpa sexuella övergrepp mot barn på nätet

Sammanfattning

I syfte att möjliggöra för leverantörer av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster att fortsätta behandla personuppgifter och trafikuppgifter i den utsträckning som är nödvändig för att bekämpa sexuella övergrepp mot barn online föreslår Europeiska kommissionen en förordning som inför ett tillfälligt undantag från vissa bestämmelser i eDataskyddsdirektivet för sådan behandling. Eftersom det enda målet med förordningen är att möjliggöra en fortsättning av viss befintlig verksamhet är undantaget begränsat till väletablerad teknik som innan denna förordning träder i kraft brukar användas av leverantörer av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster i syfte att upptäcka och rapportera sexuella övergrepp mot barn på nätet och avlägsna material med sexuella övergrepp mot barn. Den typ av teknik som används ska också vara den minst integritetskränkande i enlighet med den senaste tekniken inom branschen. Förordningen ska gälla till dess permanent lagstiftning har antagits, dock längst till och med den 31 december 2025.

Regeringen välkomnar kommissionens förslag som är ett steg i riktning mot en effektiv bekämpning av sexuella övergrepp mot barn på nätet. Enligt regeringen bör det även eftersträvas att till exempel de sedvanliga telekomoperatörerna och leverantörerna av internetanslutningstjänster på sikt har motsvarande möjligheter att motverka spridning av övergreppsmaterial.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Den 24 juli 2020 presenterade kommissionen ett meddelande om EU:s strategi för en effektivare bekämpning av sexuella övergrepp mot barn (Faktapromemoria 2019/20:FPM69). Målsättningen med strategin är att vidta effektiva insatser på EU-nivå för att bekämpa sexuella övergrepp mot barn.

Som ett första, prioriterat steg anges att kommissionen kommer att föreslå lagstiftning som möjliggör att leverantörer av elektroniska kommunikationstjänster kan fortsätta att tillämpa sina nuvarande frivilliga åtgärder för att i sina system upptäcka sexuella övergrepp mot barn efter ikraftträdandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation den 21 december 2020. I linje med detta presenterade kommissionen den 10 september 2020 ett förslag till förordning om ett tillfälligt undantag från vissa bestämmelser i eDataskyddsdirektivet (2002/58/EG) vad gäller användning av teknik hos leverantörer av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster för behandling av personuppgifter och andra uppgifter i syfte att bekämpa sexuella övergrepp mot barn på nätet.

Som ett andra steg har kommissionen aviserat sin avsikt att under det andra kvartalet 2021 lägga fram ett lagförslag för att på lång sikt effektivt bekämpa sexuella övergrepp på nätet, med krav på att berörda leverantörer av onlinetjänster ska upptäcka kända fall av material med sexuella övergrepp mot barn och rapportera sådant material till myndigheterna. Detta regelverk ska ersätta den tillfälliga förordningen som nu föreslås.

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget skapar ett tillfälligt och strikt begränsat undantag från tillämpningen av vissa skyldigheter i eDataskyddsdirektivet så att det blir möjligt för leverantörer av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster att fortsätta använda teknik för att behandla personuppgifter och andra uppgifter i den utsträckning som krävs för att upptäcka och rapportera sexuella övergrepp mot barn på nätet och avlägsna material med sexuella övergrepp mot barn på deras tjänster.

Det föreslås ett begränsat undantag från skyldigheterna i artiklarna 5.1 och 6 i eDataskyddsdirektivet. Undantaget gäller sådan behandling av personuppgifter och andra uppgifter i samband med tillhandahållande av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster vilken är

nödvändig för användning av teknik, inbegripet mänsklig granskning som har direkt samband med denna teknikanvändning. Detta enbart i syfte att upptäcka eller rapportera sexuella övergrepp mot barn på nätet till brottsbekämpande myndigheter och till organisationer som agerar i allmänhetens intresse mot sexuella övergrepp mot barn och att avlägsna material med sexuella övergrepp mot barn.

Förordningen föreslås tillämpas från och med den 21 december 2020 till och med den 31 december 2025.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

eDataskyddsdirektivet har genomförts i svensk rätt i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och i marknadsföringslagen (2008:486). Den föreslagna förordningen blir direkt tillämplig i Sverige när den träder i kraft. Några författningsändringar för att bestämmelserna ska bli gällande i Sverige krävs därför inte. Förslaget bedöms dock föranleda vissa ändringar i lagen om elektronisk kommunikation.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionen menar att förslaget inte har någon inverkan på EU:s budget. Förslaget har inte några budgetära konsekvenser för den svenska statsbudgeten.

Mot bakgrund av att förslaget rör sig om ett strikt avgränsat och temporärt undantag från vissa bestämmelser har kommissionen inte utfört någon konsekvensanalys. En konsekvensanalys kommer att göras i samband med att kommissionen föreslår den långsiktiga reglering under andra kvartalet 2021 så som aviserats i EU:s strategi för ett effektivare bekämpande av sexuellt utnyttjande av barn. Kommissionen har inte heller presenterat någon jämställdhetsanalys av förslaget.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar förslaget som är ett steg i riktning mot en effektiv bekämpning av sexuella övergrepp mot barn på nätet. Enligt regeringen bör det även eftersträvas att till exempel de sedvanliga telekomoperatörerna och leverantörerna av internetanslutningstjänster på sikt har motsvarande möjligheter att motverka spridning av övergreppsmaterial.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Preliminärt har flertalet medlemsstater uttryckt sig positivt om förslaget.

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte skickats på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Den rättsliga grunden för förslaget är artiklarna 16 och 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF).

Kommissionen anger att med hänsyn till att förordningen föreskriver ett tillfälligt undantag från vissa bestämmelser i direktiv 2002/58/EG, som antogs på grundval av artikel 95 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, är det lämpligt att anta denna förordning på grundval av motsvarande bestämmelse i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, dvs. artikel 114.

Slutligen anför kommissionen att elektronisk kommunikation som involverar en fysisk person normalt räknas som personuppgifter varför denna förordning också bör grunda sig på artikel 16 i FEUF.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

3.2.1 Subsidiaritetsprincipen

Förslaget är enligt kommissionen förenligt med subsidiaritetsprincipen. Kommissionen menar att målsättningen med den föreslagna förordningen inte skulle kunna uppnås på ett effektivt sätt oavsett om medlemsstaterna agerade var för sig eller kollektivt. Ett ingripande från EU krävs för att dels möjliggöra att leverantörer av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster ska kunna fortsätta sitt frivilliga arbete med att bekämpa sexuellt utnyttjande av barn online, dels tillförsäkra en enhetlig reglering på den inre marknaden. Om EU inte vidtog åtgärder i denna fråga skulle det finnas risk för en situation med fragmenterad lagstiftning i unionen. Vidare menar kommissionen att nationell lagstiftning med all sannolikhet inte skulle hinna antas senast den 21 december 2021 i samtliga medlemsstater. Ett unionsomfattande undantag från tillämpningen av bestämmelserna i eDataskyddsdirektivet kan dessutom endast antas genom unionslagstiftning.

3.2.2 Proportionalitetsprincipen

Förslaget är enligt kommissionen förenligt med proportionalitetsprincipen. Kommissionen menar att förslaget inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen med förslaget, dvs. att möjliggöra för leverantörer av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster att fortsätta det frivilliga arbetet med att bekämpa sexuella övergrepp på barn online. Detta görs genom ett tillfälligt och strikt begränsat undantag från vissa bestämmelser i eDataskyddsdirektivet. Leverantörerna kommer i alla andra avseenden omfattas av eDataskyddsdirektivets bestämmelser och undantaget är förenat med skyddsmekanismer, bland annat i fråga om vilken teknik som får användas av leverantörerna. Undantaget gäller för väletablerad teknik som innan denna förordning träder i kraft brukar användas av leverantörer av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster i syfte att upptäcka och rapportera sexuella övergrepp mot barn på nätet och avlägsna material med sexuella övergrepp mot barn. Den typ teknik som används ska också vara av dem minst integritetskränkande i enlighet med den senaste tekniken inom branschen. Leverantörerna ska årligen offentliggöra sina rapporter om den databehandling som har utförts för att bekämpa sexuella övergrepp mot barn i sina tjänster. Det föreslagna undantaget ska endast gälla till dess en långsiktig lagstiftning antas, dock längst till och med den 31 december 2025.

Regeringen delar kommissionens bedömning när det gäller förslaget förenlighet med proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Behandling i rådet har påbörjats. Ordförandeskapets målsättning är att slutföra förhandlingen så att förordningen ska kunna träda i kraft senast 21 december 2020.

4.2 Fackuttryck/termer

Nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst: interpersonell kommunikationstjänst som inte använder nummer i nationella eller internationella nummerplaner eller som inte möjliggör kommunikation med nummer i nationella eller internationella nummerplaner. Exempel på nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster är Facebook Messenger och WhatsApp.